

Evropski organ za vrednostne papirje in trge

Letno poročilo

2013

Predgovor predsednika

Za tretje leto Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA) kot regulatorja za trge vrednostnih papirjev Evropske unije (EU) so značilne številne izboljšave pri izvajanju nalog in pomembni dosežki na področju njegovega širšega sodelovanja. Primerjava s prejšnjimi izdajami letnih poročil kaže rast odgovornosti in pooblastil pri izpolnjevanju ciljev, ki sta jih organu ESMA namenila Evropski parlament in Svet.

Naloge organa ESMA se nanašajo na širok nabor finančnih dejavnosti na trgih vrednostnih papirjev EU, od trgovanja s kompleksnimi izvedenimi finančnimi instrumenti do hedge skladov, nadzora subjektov, kot so bonitetne agencije in repozitoriji sklenjenih poslov, ter upravljanja investicijskih skladov in njihove prodaje javnosti. Toda odgovornost za ta široka in raznovrstna področja temelji na zelo jasnem cilju varovanja vlagateljev in zagotavljanja stabilnosti naših finančnih trgov.

Ozadje večine dejavnosti organa ESMA je še naprej izvajanje regulativnih in nadzornih sprememb, ki jih je EU opredelila kot potrebne za spopadanje s finančno krizo in izpolnitev zavez glede gradnje odpornejšega finančnega sistema.

Čeprav se lahko izpolnjevanje teh ciljev in izvajanje povezanih nalog zdi težavno, sem prepričan, da organ ESMA že od ustanovitve uspešno izvaja kakovostno delo ob zahtevnih rokih in z omejenimi sredstvi. To ni le moje mnenje, podobno je izraženo v poročilu Mednarodnega denarnega sklada iz marca 2013, v katerem ta ugotavlja, da je organ ESMA posebno uspešen pri pripravi enotnega pravilnika in neposrednem nadzoru bonitetnih agencij. Leta 2013 smo bili vključeni tudi v pregled Evropskega sistema finančnega nadzora (ESFS), ki ga je izvedla Evropska komisija. Ugotovitve pregleda bodo objavljene predvidoma v prvi polovici leta 2014.

V pregledu ESFS so proučili celotno dejavnost organa ESMA ter kako izpolnjuje svoje cilje kot neodvisni organ in kot član širšega omrežja ESFS. To je vključevalo tesno sodelovanje z nacionalnimi pristojnimi organi držav članic in dobre delovne odnose s sorodnimi evropskimi nadzornimi organi (ESA): z Evropskim bančnim organom (EBA), Evropskim nadzornim organom za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) in Evropskim odborom za sistemska tveganja (ESRB).

Ena glavnih nalog organa ESMA, edinstvena med tremi organi ESA, je nadzor ključnih akterjev na trgu. Naša glavna pozornost je namenjena bonitetnim agencijam, z registracijo šestih repozitorijev sklenjenih poslov pa se je naša pristojnost nadzora še razširila. To še bolj utrjuje našo vlogo in prispevek k vseevropskemu nadzoru, saj so repozitoriji sklenjenih poslov poglavitni za doseganje cilja večje preglednosti trgov izvedenih finančnih

instrumentov.

Organ ESMA je razvil učinkovit nadzorni sistem za bonitetne agencije in izvedel pomemben nadzor dela bonitetnih agencij na kraju samem, nazadnje o postopku bonitetnih ocen držav. V preiskavi so bila ugotovljena področja za izboljšave v zvezi z neodvisnostjo in izogibanjem nasprotju interesov, zaupnostjo informacij o bonitetni oceni države, časovno usklajenostjo objave bonitetnih ocen in sredstvi, dodeljenimi za bonitetne ocene držav.

Glavno področje prispevka organa ESMA k enotnemu pravilniku je povezano z uredbo o infrastrukturi evropskega trga (EMIR), pri kateri smo dokončali tehnične standarde, potrebne za njegovo izvedbo in začeli posvetovanje za pojasnitev obveznosti kliringa v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti. Pripravili smo tudi tehnične standarde za alternativne investicijske sklade, priskrbeli Evropski komisiji tehnične nasvete za direktivo o prospektu in pripravili smernice in priporočila za najrazličnejše teme, vključno z alternativnimi naložbami, uredbo o bonitetnih agencijah, kolektivnimi naložbenimi podjetji za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) in skladi, ki kotirajo na borzi, trgi finančnih instrumentov (MiFID) in prodajo na kratko.

V prihodnosti bomo po tem, ko bo končana prva faza regulativne reforme, osredotočeni na izvajanje in nadzor. Uredba je verodostojna samo, kadar se učinkovito izvede in nadzoruje.

Zato je za nas zdaj prednostno izvajanje regulativne reforme, vprašanje zblíževanja nadzora pa ostaja za organ ESMA pomemben izziv. Organ ESMA je za izboljšanje organizacije in upravljanja na področju zblíževanja (konvergence) uvedel spremembe, ki so namenjene okrepitevi našega orodja za medsebojni strokovni pregled (peer review) z več obiski na kraju samem, usmerjenega v najpomembnejša nadzorna vprašanja in ekipe za bolj poglobljene presoje.

V letu 2013 smo dosegli napredek pri spodbujanju zblíževanja nadzorniških praks v 28 državah članicah, in sicer z izvajanjem medsebojnih strokovnih pregledov pri izvajanju zakonodaje o skladih denarnega trga in direktivi o zlorabi trga ter izdajanjem mnenj o alternativnih skladih, prospektih, centralnih nasprotnih strankah in kolektivnih naložbenih podjetjih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje. Vse to je prispevalo k skupnim praksam v več državah. Poleg tega smo bili dejavni pri spodbujanju skupnega pristopa pri uveljavitvi standardov računovodskih izkazov z razvojem *skupnih prednostnih nalog izvrševanja v EU*, ki poudarjajo področja, na katera se bodo osredotočali vsi nadzorni organi pri pregledu računovodskih izkazov za leto 2013. Objavili smo tudi pregled, v katerem smo proučili računovodske izkaze evropskih finančnih institucij, da bi ugotovili primerljivost med institucijami, celotno preglednost in usklajenost z zahtevami Mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP). To je posebno pomembno za pregled kakovosti sredstev bank v letu 2014 v okviru novoustanovljenega enotnega mehanizma nadzora.

Na področju varstva vlagateljev še vedno napredujemo, in sicer z razvojem smernic, zbiranjem in analizo podatkov o finančnih potrošniških trendih ter s skupnim opozorilom vlagateljem o pogodbah na razlike, ki smo ga pripravili v sodelovanju z organom EBA. Prepričani smo, da bo za povečanje našega napredka na tem področju ključno dokončanje paketnih naložbenih produktov za male vlagatelje (PRIP) in Direktive II/Uredbe o trgih finančnih instrumentov (MiFID II/MiFIR) v letu 2014. Regulativna reforma v preteklih letih ni dovolj izboljšala varstva potrošnikov na področju financ. V prihodnjih letih moramo zagotoviti ravnovesje med pomisleki glede stabilnosti varnega in skrbnega poslovanja in pomisleki glede varstva vlagateljev. Sam sem optimist in menim, da lahko s prihodnjo zakonodajo bolje prispevamo k finančnemu varstvu potrošnikov.

Na področju finančne stabilnosti smo povečali prepoznavanje in rezultate pri tveganjih na trgih vrednostnih papirjev z objavami, kot so poročilo o *gibanjih, tveganjih in ranljivostih* in prikazi tveganj, ter s prispevkom pri delu skupnega odbora organov ESA in sodelovanjem pri Evropskem odboru za sistemska tveganja (ESRB). Poleg tega prepoznavanja tveganj in gospodarske analize je bil eden naših najpomembnejših dosežkov naše delo v letu 2013 – opravljeno skupaj z organom EBA in nacionalnimi organi – na področju načel za obravnavo procesov oblikovanja referenčnih vrednosti v EU.

Svetovni vidik reforme finančnih trgov pomeni, da je organ ESMA še naprej dejaven v okviru zelo raznovrstnih mednarodnih dejavnosti in organov. To vključuje sodelovanje v mednarodnem usklajevanju reforme izvedenih finančnih instrumentov, s katerimi se trguje na prostem trgu (OTC), ugotavljanje enakovrednosti ureditev bonitetnih agencij in izvedenih finančnih instrumentov in olajšanje sklenitve več kot 1 000 memorandumov o soglasju za sodelovanje pri nadzoru alternativnih investicijskih skladov med organi 28 držav članic EU in številnimi tretjimi državami. Poleg tega sodelujemo pri delu Odbora za finančno stabilnost (FSB), Odbora za plačilne in poravnalne sisteme (CPSS), skupine regulatornih organov za izvedene finančne instrumente OTC in Mednarodnega združenja nadzornikov trga vrednostnih papirjev (IOSCO), v okviru katerega je organ ESMA leta 2013 postal opazovalec Odbora IOSCO.

Organ ESMA še naprej zagotavlja, da imajo vse ustrezne zainteresirane strani možnost prispevati in podati informacije za oblikovanje naših odločitev na različne načine, vključno z odprtimi javnimi posvetovanji, zaslišanji ter medsebojnim delovanjem s posvetovalnimi delovnimi skupinami in interesno skupino za vrednostne papirje in trge (SMSG). Zahvaljujem se vsem interesnim skupinam za neprecenljive prispevke organu ESMA v letu 2013. Mandat prvih članov skupine SMSG se je leta 2013 končal in ob pogledu nazaj vidimo uspešen prvi mandat skupine. Veselim se nadaljevanja našega odličnega sodelovanja z drugo skupino SMSG.

Želim se zahvaliti tudi osebju organa ESMA za prizadevnost, predanost in požrtvovalnost, ki so ključni v teh začetnih letih organa ESMA. Nazadnje se iskreno zahvaljujem kolegom iz nacionalnih organov EU, ki so kot člani odbora nadzornikov prispevali k precejšnjemu napredku pri doseganju naših ciljev. Člani upravnega odbora sodelujejo dvojno, s pomočjo in nasveti pri zagotavljanju, da organ ESMA dosega svoje cilje. Prispevek posameznih članov naših odborov in njihovih institucij je za organ ESMA neprecenljiv, ker je ključen za ustvarjanje skupne nadzorne kulture v EU.

Steven Maijoor

Predsednik

Evropski organ za vrednostne papirje in trge

Predgovor izvršne direktorice

Leto 2013 je bilo tretje leto delovanja Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA). V organizacijskem smislu bi lahko rekli, da se je organ ESMA „razvil“. Razvijanje je neprekinjen proces, kar pomeni, da se je moral regulator za trge vrednostnih papirjev EU v letu 2013 razvijati in rasti na številnih področjih. Če pogledamo samo naš delovni program in raznovrstna vprašanja, ki smo se jih lotevali v letu 2013, je razumljivo, kako zahtevna naloga je to bila in še bo. Kot izvršna direktorica zato z zadovoljstvom poročam o tem, kaj je to pomenilo v letu 2013 za razvoj in rast organa ESMA kot organizacije. Organ ESMA je v letu 2013 v skladu s svojimi cilji izpolnil številne odgovornosti in naloge (kot so opisane v delovnem programu) in številne dodatne zahteve glede določanja standardov, nadzora in organizacijskega razvoja, s katerimi se je srečeval vse leto.

Da bi organ ESMA uspešno izpolnjeval dodatne odgovornosti in naloge, ki so mu bile naložene v letu 2013, se je število njegovega osebja do konca leta povečalo za več kot 50 %, na 139 zaposlenih. Dobil je nove sodelavce z najrazličnejšim poklicnim ozadjem in s tem omogočil organu nadaljnje združevanje izkušenj in strokovnega znanja. Ta rast osebja se je pokazala tudi v precejšnjem napredku pri izboljšanju sistemov in postopkov ter na splošno v naših internih procesih, ki so omogočili pomemben korak naprej k operativni učinkovitosti organa ESMA. Z vidika dolgega seznama naših odgovornosti ter potekajočih in novih nalog na podlagi uredbe EMIR, MiFID II ali drugih zakonodajnih določb bo moral organ ESMA nadaljevati razvoj zdajšnjega kadra in pritegniti nove sodelavce ter dodatno izboljšati organizacijsko učinkovitost.

V letnih računovodskih izkazih za leto 2013 se kaže rast organa ESMA. Leta 2013 se je njegov letni proračun v primerjavi s prejšnjim letom povečal za približno 8 milijonov EUR, z 20,2 milijona EUR na 28,1 milijona EUR. To pomeni skupno povečanje za 39 %, kar je veliko in zelo potrebno za organ ESMA, da bo lahko dosegel zmogljivost in sposobnost za izvedbo dodatnih nalog, ki jih predvideva nova zakonodaja EU. Z odobritvijo poslovanja šestih novih repozitorijev sklenjenih poslov in nekaterih novih bonitetnih agencij različni viri financiranja organa ESMA kažejo tudi večjo vlogo organa kot nadzornika. V letu 2013 je 23 % našega proračuna izviralo iz dajatev, ki so jih plačali nadzorovani subjekti.

Leto 2013 je bilo za organ ESMA nekakšna točka preobrata s premikom iz tradicionalne vloge, ki zajema predvsem oblikovanje politik, v bolj izvedbeno in nadzorno usmerjeno vlogo z neposredno odgovornostjo za razširjeno skupino subjektov finančnega trga in številnimi nalogami, ki se nanašajo na izvajanje, zblíževanje nadzora, spremljanje podatkov in analizo. To je bilo torej pomembno leto za nadaljnji razvoj organa ESMA kot organizacije. Naj ta premik osredotočenosti ponazorim na podlagi obsežne dokumentacije o uredbi EMIR.

Prenos trgovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti OTC pod regulativni nadzor, z zahtevo po poročanju o trgovanju, centralnem kliringu in zmanjševanju tveganja, je pomembna sprememba, zaradi katere bodo postali trgi izvedenih finančnih instrumentov varnejši. Poleg določanja standardov, ki ga je moral organ ESMA izvesti na podlagi uredbe EMIR, pomeni spreminjanje načina trgovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti tudi to, da je organ ESMA okrepil svojo vlogo kot vseevropski nadzornik s prevzemom nadzora nad šestimi repozitoriji sklenjenih poslov v EU, ki so prejeli dovoljenje za poslovanje. Poleg tega je imel organ ESMA skupaj z nacionalnimi pristojnimi organi glavno vlogo pri začetku priprave za delovanje nadzornih kolegijev, ki bodo odobrili in nadzirali evropske klirinške hiše. Nazadnje, uredba EMIR pomeni tudi več mednarodnega delovanja za organ ESMA v okviru aktivnih razprav z nadzornimi institucijami, pristojnimi za nadzor nad trgi izvedenih finančnih instrumentov v drugih ključnih državah in z določevalci mednarodnih standardov, kot sta IOSCO in Odbor za finančno stabilnost (FSB). Jasno je, da MiFID II vodi v podoben razvoj, ki zahteva od organa ESMA zagotovitev, da bo njegova organizacijska ureditev lahko sledila ne le začetnemu postavljanju pravil, temveč tudi stalnim, sprotnim spremembam.

Večja izvedbena in operativna vloga organa ESMA se lahko vidi tudi v razvoju nekaterih ključnih sistemov IT, ki so se končali ali začeli leta 2013. Gradnja enotnih sistemov, ki omogočajo primerljivost in uporabo podatkov med nacionalnimi regulatorji in regulatorji EU ter skupna uporaba informacij, ki nadzornikom omogočajo, da analizirajo in spremljajo pomemben razvoj na trgu, je pomembna, saj Evropskemu sistemu finančnega nadzora (ESFS) omogoča učinkovito delovanje. Poleg tega imajo številni sistemi IT izredno pomemben namen, da povečajo preglednost in informacije za uporabnike in vlagatelje na finančnih trgih EU.

Toplo se zahvaljujem vsem, ki so prispevali k delu organa ESMA v letu 2013. Predvsem osebjem organa ESMA, saj brez njegove predanosti, zavzetosti in neutrudnega prizadevanja dosežki v letu 2013 ne bi bili mogoči. Zelo sem hvaležna, da sem lahko vsak dan sodelovala s tako čudovitimi sodelavci. Uspeh organa ESMA je zgrajen na njegovih ljudeh in veselim se že nadaljnjega dela z njimi.

Zahvaljujem se tudi našim sorodnim organom v regulatorjih v Evropi in zunaj nje za njihov veliki prispevek in dobro sodelovanje ter vsem zainteresiranim stranem za njihov dragoceni vložek. Nazadnje se zahvaljujem sedanjim in prejšnjim članom upravnega odbora in odbora nadzornikov organa ESMA. Samo z našimi uspešnimi in velikimi skupnimi prizadevanji je bilo lahko leto 2013 za organ ESMA tako uspešno.

Verena Ross

Izvršna direktorica

Evropski organ za vrednostne papirje in trge

1. Vloga in cilji organa ESMA

Naloga organa ESMA, ki je bil ustanovljen januarja 2011, je krepiti varstvo vlagateljev ter spodbujati stabilne in dobro delujoče finančne trge v Evropski uniji (EU). Kot neodvisna institucija dosega te cilje s pripravo enotnega pravilnika za finančne trge EU in zagotavljanjem njegove dosledne uporabe po EU ter z neposrednim nadzorom ali dejavnim usklajevanjem nacionalnega nadzora prispeva k nadzoru podjetij, ki opravljajo finančne storitve in delujejo po vsej Evropi.

Cilji organa ESMA

Smotrna in učinkovita ureditev trgov vrednostnih papirjev je ključna za rast, integriteto ter učinkovitost finančnih trgov in gospodarstva EU, učinkovita ureditev in nadzor pa sta ključna za zagotavljanje in ohranjanje zaupanja med udeleženci na trgu. Organ ESMA je bil ustanovljen za spodbujanje takih razmer in da bi kot neodvisni organ EU zagotavljal boljšo usklajenost ureditve in nadzornih praks.

Organ ESMA določa standarde v zvezi z zakonodajo o vrednostnih papirjih in zagotavlja strokovno svetovanje, če ga za to pooblasti Evropska komisija, da bi se dosegli usklajeni predpisi in njihovo izvajanje po vsej EU. Poleg tega ima pomembno vlogo pri neposrednem nadzoru nad finančnimi akterji, navzočimi po vsej Evropi, kot so trenutne bonitetne agencije in repozitoriji sklenjenih poslov. Prek nadzornih kolegijev sodeluje tudi pri nadzoru nad centralnimi nasprotnimi strankami.

Letno poročilo organa ESMA je pomembno orodje za zagotavljanje njegove odgovornosti pri izpolnjevanju ciljev in letnega delovnega programa. Njegovo vlogo je mogoče bolje razumeti skozi pet ciljev, ki si jih je postavil in so predstavljeni v nadaljevanju.

Finančna stabilnost

Da bi organ ESMA prispeval k zaščiti finančne stabilnosti trgov vrednostnih papirjev EU, mora nenehno analizirati trende ter zgodaj opredeliti morebitna tveganja in ranljivosti na mikrobonitetni ravni. To dosega s čezmejnimi in medsektorskim izvajanjem ekonomskih analiz evropskih trgov vrednostnih papirjev in pripravo modela učinka morebitnega dogajanja na trgu.

Organ ESMA redno in priložnostno obvešča evropske institucije, druge evropske nadzorne organe in Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) o svojih ugotovitvah. Združevanje mikropodatkov, zbranih na nadzorni ravni, je ključno za opredelitev morebitnega povečanja makrotveganj za celotno gospodarstvo. Zato je treba redno obveščati vse nosilce odločanja, tudi na ravni EU, odbor za finančne storitve (FSC) in omizje za finančno stabilnost ekonomskega in finančnega odbora (EFC-FST). Od začetka leta 2013 organ ESMA objavlja polletna poročila, da bi povečal ozaveščenost o tveganjih, trendih in ranljivosti na trgih vrednostnih papirjev EU. Z usklajevanjem kriznih ukrepov po vsej EU prispeva tudi h krepitvi finančne stabilnosti.

Varstvo vlagateljev

Naslednja pomembna naloga organa ESMA je zagotavljanje, da so interesi vlagateljev primerno zagotovljeni. To dosega s spodbujanjem preglednosti, enostavnosti in pravičnosti na trgih vrednostnih papirjev za potrošnike finančnih produktov ali storitev. Da bi vlagateljem zagotovil enako raven zaščite ne glede na prodajno mesto ali prodani produkt, zbira, analizira in poroča o potrošniških trendih, medtem ko podpira pobude za finančno opismenjevanje in izobraževanje ter prispeva k razvoju skupnih pravil o razkritju. Delo organa na tem področju vključuje osredotočenost na zagotavljanje, da so finančne informacije udeležencev na trgu, namenjene vlagateljem, jasne, razumljive in v skladu z veljavnimi predpisi.

Pomembno je, da spremlja nove in obstoječe finančne dejavnosti, saj mu to omogoča, da oceni potrebo po sprejetju smernic in priporočil, ki spodbujajo varne in zanesljive trge vrednostnih papirjev ter tako povečuje varnost vlagateljev po EU.

Če organ ESMA ugotovi, da določeni produkt pomeni resno grožnjo za vlagatelje, razmisli o objavi opozoril. Če bodo začeli veljati sedanji zakonodajni predlogi, lahko v skrajnem primeru nekatere produkte začasno prepove.

Enotni pravilnik

Organ ESMA kot določevalec standardov vzpostavlja usklajene tehnične in izvedbene standarde na različnih področjih zakonodaje vrednostnih papirjev. S pripravo teh standardov prispeva k vzpostavitvi enotnega pravilnika EU, ki bo veljal za vse udeležence na trgu in ustvarjal enake pogoje po vsej EU.

Zbliževanje

Organ ESMA je bil ustanovljen, da bi spodbujal zbliževanje nadzora in tako zmanjševal regulativno arbitražo kot posledico različnih nadzornih praks v EU. Različne nadzorne prakse lahko ogrozijo ne samo integriteto, učinkovitost in pravilno delovanje trgov, ampak ne nazadnje tudi finančno stabilnost.

Organ ESMA izvaja medsebojne strokovne preglede obstoječe zakonodaje EU med članicami na področju zakonodaje vrednostnih papirjev za spodbujanje pravičnih in uravnoveženih nadzornih praks. Poleg tega ima številna orodja za spodbujanje zbliževanja zakonodaje, vključno z objavo mnenj, vprašanj in odgovorov, začetkom mediacije in, v skrajnem primeru, z ukrepanjem v primeru kršitev pravnih postopkov Unije.

Svoje delo na področju zbliževanja namerava uporabiti za usmerjanje dejavnosti na drugih področjih delovnega programa, vključno z izboljšanjem enotnega pravilnika z objavo smernic in priporočil na področjih, na katerih obstaja različna uporaba, in s svetovanjem Komisiji na področjih, na katerih bi bilo treba pregledati zakonodajo za uskladitev nadzornih praks.

Nadzor

Neposredna nadzorna pooblastila organa ESMA so osredotočena na dve skupini udeležencev na finančnih trgih, in sicer bonitetne agencije in repozitorije sklenjenih poslov. Od 1. julija 2011 je ESMA pristojni organ za registracijo bonitetnih agencij v Evropski uniji in nadzor nad njimi. Od začetka 2013 ima neposredne nadzorne pristojnosti v zvezi z repozitoriji sklenjenih poslov in sodeluje na nadzornih kolegijih, ki odločajo o registraciji in nadzirajo centralne nasprotne stranke.

2. Delovanje, proračun in struktura organa ESMA

Organ ESMA je razdeljen v šest oddelkov/enot, ki se ukvarjajo s trgi, naložbami in poročanjem, bonitetnimi agencijami, ekonomskimi analizami in raziskavami, pravom, sodelovanjem in zbliževanjem ter delovanjem. Organ vodi predsednik Steven Maijoor, izvršna direktorica Verena Ross pa je odgovorna za vsakodnevno vodenje. Podpredsednik organa ESMA je Carlos Tavares, ki tudi nadomešča predsednika. Predsedniku in izvršni direktorici pomagajo skupina za komuniciranje, skupina za notranji nadzor in računovodstvo ter njuna osebna pomočnika.

Leta 2013 se je letni proračun organa ESMA v primerjavi s prejšnjim letom povečal za približno 8 milijonov EUR, z 20,2 milijona EUR v letu 2012 na 28,1 milijona EUR v letu 2013. Viri financiranja so bili v letu 2013 še bolj razpršeni, prvič po registraciji šestih repozitorijev sklenjenih poslov v zadnjem četrtletju leta 2013 so bile prejete pristojbine zanje. Organ ESMA se zdaj financira iz štirih virov dohodka, in sicer iz nacionalnih pristojnih organov držav članic (12,9 milijona EUR v letu 2013 ali 46 % vseh prihodkov), z izravnalno subvencijo Evropske unije (8,6 milijona EUR ali 31 %), s

pristojbinami, ki se zaračunajo bonitetnim agencijam (5,7 milijona EUR ali 20 %), in s pristojbinami, ki se zaračunajo repozitorijem sklenjenih poslov (0,83 milijona EUR ali 3 %).

Skupni proračun organa ESMA v letu 2013 je razdeljen takole:

- 28,189 milijona EUR – skupni proračun za leto 2013 (posojila P1),
- 26,2 milijona EUR ali 93 % proračuna je bilo razporejeno,
- 20,4 milijona EUR ali 73 % proračuna je bilo porabljeno do konca decembra 2013,
- preostalih 5,8 milijona EUR bo izplačano v letu 2013.

Več podrobnosti o teh delovnih področjih je na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.

Upravljanje in vodenje organa ESMA

Organ ESMA upravljata glavna organa odločanja, in sicer odbor nadzornikov in upravni odbor. Od leta 2011 ima polno zaposlenega predsednika Stevena Maijooora in izvršno direktorico Vereno Ross. Oba delujeta v prostorih organa ESMA v Parizu in imata petletni mandat z možnostjo enkratnega podaljšanja. Predsednik je odgovoren za pripravo dela odbora nadzornikov ter predseduje sestankom odbora nadzornikov in upravnega odbora. Poleg tega predstavlja organ navzven. Njegov namestnik je Carlos Tavares, podpredsednik organa ESMA.

Izvršna direktorica je odgovorna za vsakodnevno vodenje organa, vključno s kadrovskimi zadevami, za pripravo in izvajanje letnega programa dela, pripravo predhodnega predloga proračuna organa in pripravo dela upravnega odbora.

Odbor nadzornikov organa ESMA

Odbor nadzornikov poleg predsednika organa ESMA sestavljajo vodje 28 nacionalnih pristojnih organov, ki so odgovorni za ureditev in nadzor vrednostnih papirjev – kadar je v državi članici več kakor en nacionalni organ, se organi dogovorijo, kateri od njihovih vodij jih bo zastopal –, en opazovalec iz Evropske komisije, predstavnik organov EBA in EIOPA ter predstavnik odbora ESRB. Poleg tega so bili kot stalni opazovalci povabljeni predstavniki z Norveške, iz Islandije in Lihtenštajna. Izvršna direktorica organa ESMA se udeležuje srečanj odbora, vendar nima glasovalne pravice. Odbor usmerja delo organa ESMA in je dokončno odgovoren za odločanje o sprejemanju njegovih standardov, mnenj, priporočil, smernic in vseh drugih odločitev, vključno z izdajo nasvetov institucijam EU. Odboru pomagajo številni stalni odbori in delovne skupine organa ESMA, ki se ukvarjajo s tehničnimi vprašanji (več podrobnosti na str. x).

Člane odbora in povzetke njihovih sestankov je mogoče najti na spletni strani organa ESMA.

Povezava: www.esma.europa.eu/bos.

Upravni odbor organa ESMA

Upravni odbor poleg predsednika organa ESMA sestavlja šest članov (in njihovih namestnikov), ki jih člani odbora nadzornikov izberejo med svojimi člani. Izvršna direktorica, podpredsednik organa ESMA in predstavnik Evropske komisije so navzoči, vendar nimajo glasovalne pravice (razen pri proračunskih zadevah, pri katerih Komisija lahko glasuje).

Glavna naloga upravnega odbora je osredotočanje na vidike vodenja organa, kot so priprava in izvajanje večletnega delovnega programa, ter vprašanja v zvezi s proračunom in številom članov osebja.

Člane upravnega odbora in povzetke njihovih sestankov v letu 2013 je mogoče najti na spletni strani organa ESMA.

Povezava: www.esma.europa.eu/mb.

Interesna skupina organa ESMA za vrednostne papirje in trge

Interesna skupina za vrednostne papirje in trge (SMSG) je bila ustanovljena na podlagi uredbe o organu ESMA, da bi omogočili posvetovanje z zainteresiranimi stranmi na področjih, pomembnih za naloge organa. Organ ESMA se mora posvetovati s to skupino o tehničnih standardih in osnutkih smernic. Trideset članov skupine se je prvič sestalo julija 2011, organ ESMA pa jih je po javnem razpisu za izbor kandidatov imenoval za mandat dveh let in pol. Predstavljajo udeležence na finančnem trgu in njihove zaposlene, potrošnike in druge zasebne uporabnike finančnih storitev ter mala in srednje velika podjetja.

Skupina se je v letu 2013 sestala sedemkrat, od tega je imela dvakrat sestanek z odborom nadzornikov organa ESMA. Izdala je številne nasvete, mnenja in poročila o vprašanjih v zvezi z dejavnostmi organa ESMA pri oblikovanju politike. Povzetke teh sestankov in letno poročilo skupine je mogoče najti na spletni strani organa ESMA. Novoustanovljena skupina SMSG je bila izvoljena konec leta 2013 in je začela delati januarja 2014.

Povezava: www.esma.europa.eu/smsg.

Organizacijske značilnosti organa ESMA

Šest značilnosti organa ESMA ter način izpolnjevanja njegovega poslanstva in ciljev:

- **evropski:** organ ESMA pri izpolnjevanju svojih nalog deluje v interesu EU. Organizacija odraža raznolikost EU;
- **neodvisen:** organ ESMA je neodvisen od institucij EU, nacionalnih organov in udeležencev na finančnih trgih;
- **kooperativen:** organ ESMA skupaj z nacionalnimi organi sestavlja mrežo EU nadzornih organov finančnih trgov. Sodeluje z vsemi ustreznimi evropskimi organi, vključno z Evropskim bančnim organom (EBA), Evropskim nadzornim organom za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) in Evropskim odborom za sistemska tveganja (ESRB), ter regulatorji zunaj EU;
- **odgovoren:** sprejemanje odločitev organa ESMA je pregledno, z zainteresiranimi stranmi sodeluje odprto in jih vključuje v svoje delo. Organizacija je odgovorna Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Evropski komisiji in širši javnosti;
- **strokoven:** organ ESMA si prizadeva za strokovno odličnost z zaposlovanjem visokokakovostnih kadrov z dobrim strokovnim znanjem in izkušnjami, znanjem in izkušnjami, pridobljenimi na finančnih trgih, ter spremljanjem dobrih praks in postopkov;
- **učinkovit:** organ ESMA učinkovito uporablja svoje vire, da bi čim bolj sodeloval pri spodbujanju varstva vlagateljev ter stabilnih in dobro delujočih trgov v EU.

3. Dosežki organa ESMA glede na njegove cilje v letu 2013

2.1 Finančna stabilnost

Finančna stabilnost je verjetno najbolje opredeljena kot stanje, v katerem finančni sistem v glavnem deluje gladko, brez motenj in v katerem je sistem, ki obsega finančne posrednike, trge in tržne infrastrukture, sposoben obvladati finančne in realne šoke brez vpliva na razporeditev sredstev. Finančna stabilnost pomeni, da naj bi bil finančni sistem sposoben učinkovito in gladko prenesti sredstva od varčevalcev k vlagateljem, tveganja pa naj bi bila ocenjena in se upravljala ter natančno ovrednotila.

Če varovanje finančne stabilnosti razumemo tako, je treba določiti glavne trende, tveganja in ranljivost pri razporejanju sredstev od varčevalcev k vlagateljem in napačni določiti cene ali napačnem obvladovanju finančnih tveganj. To spremljanje mora biti usmerjeno v prihodnost: neučinkovitost pri razporejanju kapitala ali pomanjkljivosti pri določanju cene in obvladovanju tveganja lahko vplivajo na finančno stabilnost in nenazadnje na gospodarsko stabilnost. Spremljanje razvoja na mikro in makro ravni je ključno, kar se kaže v ustanovitvi organa ESMA, njegovih sestrskih organov za bančništvo (EBA), zavarovanja in pokojnine (EIOPA) in nazadnje Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB), kjer se informacije združujejo na makro ravni.

To sodelovanje je bistveno za vprašanja stabilnosti, saj so finančni posredniki, kot so banke, zavarovalnice in drugi institucionalni vlagatelji, tisti, ki usmerjajo sredstva od vlagateljev k posojilojemalcem, infrastrukture trgov pa tiste, skozi katere se pretakajo finančna sredstva med kupci in prodajalci.

Organ ESMA je za izpolnitev naloge spremljanja finančnih trgov, da bi ugotovil razvoj tveganja in nevarnosti za finančno stabilnost, ter za ocenjevanje vplivov novih predpisov in ukrepov politike v letu 2013 izvedel poglobljene raziskovalne projekte, kot so:

- skupno delo z odborom ESRB o centralnih nasprotnih strankah in njihovem prispevku k sistemskemu tveganju,
- presoja vpliva uredbe o prodaji na kratko in nekaterih vidikih zamenjav kreditnih tveganj,
- pregled načel referenčnih vrednosti na finančnih trgih in
- poročilo o prodaji finančnih produktov malim vlagateljem v EU.

Več podrobnosti o teh delovnih področjih je na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.

2.2 Finančno varstvo potrošnikov

Naslednja pomembna naloga organa ESMA je zagotavljanje varstva potrošnikov. To dosega s spodbujanjem preglednosti, enostavnosti in pravičnosti na trgih vrednostnih papirjev za potrošnike finančnih produktov ali storitev. Da bi vlagateljem zagotovil enako raven zaščite ne glede na prodajno mesto ali prodani produkt, zbira, analizira in poroča o potrošniških trendih, medtem ko spodbuja pobude za finančno opismenjevanje in izobraževanje ter prispeva k razvoju skupnih pravil o razkritju, da lahko potrošniki sprejmejo primerne naložbene odločitve.

Če bi organ ESMA ugotovil, da določen produkt pomeni resno grožnjo za vlagatelje, bo razmislil o objavi opozoril. Če bodo začeli veljati sedanji zakonodajni predlogi, bo organ ESMA pristojen, da v skrajnem primeru nekatere produkte začasno prepove. Delo organa na tem področju bo vključevalo osredotočenost na zagotavljanje, da so finančne informacije udeležencev na trgu, namenjene vlagateljem, jasne, razumljive in v skladu z veljavnimi predpisi.

V letu 2013 je to delo vključevalo spremljanje trgov in finančnih inovacij kot ključnih za ugotavljanje morebitne škode za vlagatelja. Organ ESMA je pripravil tudi prenovo sedanje direktive MiFID, da bi okrepil sistem varstva vlagateljev v okviru MiFID II.

Varstvo vlagateljev mora imeti odločilno vlogo pri ponovnem vzpostavljanju zaupanja potrošnikov v finančne trge in premagovanju finančne krize. Sedanja zakonodaja v Direktivi o trgih finančnih instrumentov (MiFID) že zagotavlja usklajeno in visoko stopnjo varstva vlagateljev v finančne instrumente in je splošno priznana, da je povzročila precejšnje spremembe – vključno z boljšim varstvom in storitvami za vlagatelje. Predloga MiFID II/MiFIR vključujeta:

- krepitev vsebinskih zahtev varstva vlagateljev (kot so prepoved stimulacij in vzpostavitev koncepta neodvisnega svetovanja);
- razširitev regulativne osredotočenosti z distribucije na pripravo finančnih instrumentov (upravljanje produktov);
- razširitev obsega tega regulativnega okvira tudi z namenom, da se začne premagovati tradicionalni pristop po posameznih enotah (silosih) (razširitev direktive MiFID na strukturirane depozite, torej prenos bančnih produktov v MiFID), in
- poudarek na nadzoru in uveljavitvi novih pooblastil na področju poseganja v zvezi s produkti.

Organ ESMA je poleg priprav na direktivo MiFID II skupaj z organom EBA opozarjal vlagatelje v zvezi s pogodbami na razliko in izdal smernice za obravnavanje pritožb v zvezi z vrednostnimi papirji in bančništvom.

Podrobnosti o delu organa ESMA o enotnem pravilniku so na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.

2.3. Nadzor

Ob ustanovitvi Evropskega sistema finančnega nadzora (ESFS) je bila sprejeta tudi odločitev, da se spodbuja evropski pristop k nadzoru nad akterji, ki delujejo po vsej EU, kot so nadzorni kolegiji na bančnem področju, in nadzor po trgovanju (centralne nasprotne stranke). Poleg tega je bil organ ESMA razglašen za edini nadzorni organ za bonitetne agencije v EU. Enak pristop je bil izbran za repozitorije sklenjenih poslov – skladišča podatkov, ki zbirajo, shranjujejo in dajejo na voljo podatke o kliringu in poravnava. Kot organ z nadzorom nad udeleženci na finančnem trgu, ki so navzoči po vsej Evropi in bi lahko vplivali na integriteto finančnih trgov EU, ESMA prispeva k varnim in trdnim finančnim trgov, ki lahko nato podpirajo varstvo vlagateljev.

Leta 2013 je organ ESMA končal drugo polno leto delovanja kot enotni regulator, odgovoren za registracijo in certificiranje bonitetnih agencij v EU in nadzor nad njimi. V zadnjem letu so se nadaljevale dejavnosti registriranja in certificiranja, povečalo se je število registriranih bonitetnih agencij, ki so se s tem uvrstile pod neposredni nadzor organa ESMA.

Leta 2013 se je povečalo število vlog za registracijo. Ob koncu leta 2013 je bilo skupno 22 registriranih bonitetnih agencij (na skupinski podlagi) in dve certificirani bonitetni agenciji.

Poleg odgovornosti za nadzor bonitetnih agencij je organ ESMA v letu 2013 dobil tudi odgovornost za nadzor repozitorijev sklenjenih poslov, ki so dejavni v Evropski uniji. Repozitoriji sklenjenih poslov zbirajo in shranjujejo informacije o poslih z izvedenimi finančnimi instrumenti po trgovanju z namenom, da bi zagotovili preglednost in regulatorjem omogočili boljše ugotavljanje morebitnih tveganj, ki izvirajo iz trgovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti. Na podlagi uredbe EMIR je organ ESMA odgovoren za registracijo repozitorijev sklenjenih poslov s sedežem v EU in nadzor nad njimi ter za priznavanje repozitorijev sklenjenih poslov zunaj EU.

Organ ESMA je odobril šest repozitorijev sklenjenih poslov in prevzel nadzor nad njimi. Na podlagi uredbe o infrastrukturi evropskega trga (EMIR) ima organ ESMA neposredno in izključno odgovornost glede registracije repozitorijev sklenjenih poslov in nadzora nad njimi. Navedena skladišča podatkov imajo glavno vlogo pri povečevanju preglednosti trgov izvedenih finančnih instrumentov v Evropi.

Več podrobnosti o teh delovnih področjih je na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.

Enotni pravilnik

Finančna kriza je izpostavila negativne učinke, ki jih ima lahko neenotno uporabljena zakonodaja za finančne trge, njihove potrošnike in gospodarstva na splošno. Zato se je zdelo potrebno uvesti učinkovite instrumente za vzpostavitev bolj usklajene uporabe prava EU. Organ ESMA lahko za spodbuditev večje usklajenosti zakonodaje o vrednostnih papirjih izda regulativne in izvedbene tehnične standarde, da bi zagotovil enake pogoje in ustrezno varstvo vlagateljev, kar še podrobneje določa in pojasnjuje zakonodajo EU na prvi ravni.

Cilj teh tehničnih standardov je zvišanje kakovosti in usklajenosti nacionalnega nadzora, krepitev nadzora nad čezmejnimi skupinami in vzpostavitev enotnega pravilnika EU, ki bo veljal za vse udeležence finančnih trgov na notranjem trgu. Organ ESMA izpolnjuje to vlogo za tiste pravne akte, v katerih so opredeljeni evropski trgi vrednostnih papirjev (MiFID), njihova infrastruktura (EMIR) in pravilno delovanje (prodaja na kratko, direktiva o zlorabi trga), vendar tudi z regulativnimi tehničnimi standardi za ključne udeležence na finančnih trgih, kot so bonitetne agencije in investicijski skladi (kolektivni naložbeni podjemi za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje – KNPVP, direktiva o upraviteljih alternativnih investicijskih skladov – AIFMD).

Leta 2013 je organ ESMA opravil delo, povezano z izvajanjem 3. uredbe o bonitetnih agencijah, leta 2013 je objavil svojo prvo razpravo o izvajanju 3. uredbe o bonitetnih agencijah, da bi zbral informacije udeležencev na trgu o tretjem osnutku regulativnih tehničnih standardov, ki jih bo moral Komisiji predložiti leta 2014. Ti regulativni tehnični standardi bodo zajemali:

- informacije o strukturiranih finančnih instrumentih,
- novo evropsko bonitetno platformo in
- redno poročanje o pristojbinah, ki jih zaračunavajo bonitetne agencije.

Organ ESMA je zagotovil tudi izvedbena pravila za uredbo EMIR, uredbo o infrastrukturi evropskega trga, ki je začela veljati avgusta 2012 in je njen cilj, da prispeva k finančni stabilnosti s tem, da zahteva centralno izvedbo kliringa za nekatere produkte, za katere take zahteve prej niso obstajale, ter okrepi nadzor nad centralnimi nasprotnimi strankami in repozitoriji sklenjenih poslov. Organu ESMA je bila dodeljena ključna vloga določevalca standardov, razvoja tehničnih standardov na področjih, kot je klirinška obveznost za izvedene finančne instrumente OTC, izjeme pri tem in standarde za centralne nasprotno stranke in repozitorije sklenjenih poslov. Ima tudi neposredne odgovornosti pri določanju razredov izvedenih finančnih standardov glede na klirinško obveznost, pri nadzoru repozitorijev sklenjenih poslov in sodeluje pri nadzoru centralnih nasprotnih strank prek nadzornih kolegijev, ki jih vodijo nacionalni nadzorni organi.

Poleg tega je organ ESMA pripravil tudi podrobne podatke za direktivo MiFID II, ki mora podpreti:

- uvedbo enotnega pravilnika za finančne trge EU;
- zagotovitev enotnih pogojev delovanja za države članice;
- izboljšanje nadzora in uveljavitve;
- zmanjšanje stroškov za udeležence na trgu in
- izboljšanje pogojev dostopa in konkurence po vsej EU.

Organ ESMA je sodeloval tudi pri pregledu uredbe o prodaji na kratko, pripravil izvedbene ukrepe za prihodnjo uredbo o zlorabi trga, okreпил okvir za investicijske sklade za male vlagatelje in sklenil dogovore o sodelovanju pri nadzoru nad alternativnimi investicijskimi skladi s 46 organi zunaj EU.

Več podrobnosti o teh delovnih področjih je na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.

2.4. Zbliževanje

Organ ESMA je bil ustanovljen, da bi spodbujal zbliževanje nadzora z zmanjševanjem regulativne arbitraže kot posledice različnih nadzornih praks v EU, ki lahko ogrozijo ne samo integriteto, učinkovitost in pravilno delovanje trgov, ampak ne nazadnje tudi finančno stabilnost in varnost vlagateljev.

Svoje delo na področju zbliževanja namerava uporabiti za usmerjanje dejavnosti na drugih področjih delovnega programa, vključno z izboljšanjem enotnega pravilnika z objavo smernic in priporočil na področjih, na katerih obstaja različna uporaba, in s svetovanjem Evropski komisiji na področjih, na katerih bi bilo treba pregledati zakonodajo za uskladitev nadzornih praks.

Leta 2013 je organ ESMA spodbujal usklajeno uporabo uredbe o prodaji na kratko, olajšal in usklajeval izvedbo začasnih prepovedi ter dosledno uporabo in uveljavitev MSRP.

Spodbuja tudi razvoj kodeksa ravnanja v panogi svetovanja zastopniškim podjetjem in je dopolnil svojo metodologijo za medsebojne strokovne preglede.

Trije organi ESA sodelujejo pri medsektorskih vprašanjih, da bi zagotovili usklajene pristope pri uredbi v sektorjih bančništva, vrednostnih papirjev in zavarovalništva. To delo se izvaja v skupnem odboru organov ESA. Leto 2013 je bilo odločilno za skupni odbor treh nadzornih organov (ESA), ki so pospešili svoje delo, da bi delovali kot forum za izmenjavo in medsektorsko sodelovanje. Pod predsedovanjem organa EIOPA se je osredotočil predvsem na:

- spremljanje tveganja,
- varstvo potrošnikov in
- izvedbo pregleda evropskega sistema finančnega nadzora.

Več podrobnosti o teh delovnih področjih je na voljo v celotni različici letnega poročila organa ESMA 2013 v angleščini na naslovu: www.esma.europa.eu.